

Kinderopvang
najaarsmeting 2019
management summary

versie 13 december 2019
H7459

Dieter Verhue en Yara Wiemer

Inhoud

1 Doelstelling en opzet	4
2 Gebruik van kinderopvang	5
3 Keuze voor een kinderopvangorganisatie	6
4 Toegankelijkheid	8
5 Kwaliteit en veiligheid	9
6 Organisatievorm	10
7 Het doorgeven van wijzigingen	11

1. Doelstelling en opzet

Doelstelling

Op verzoek van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft Kantar een onderzoek uitgevoerd onder ouders van kinderen in de leeftijd van 0 t/m 12 jaar. In dit onderzoek wordt ingegaan de volgende onderwerpen:

- op de mate waarin kinderopvang voor deze ouders toegankelijk is;
- hoe zij aankijken tegen verschillende organisatievormen van kinderopvang (bijvoorbeeld wel of niet op winst gericht);
- in welke mate zij op de hoogte zijn van de wijzigingen die zij moeten doorgeven aan de Belastingdienst.

Opzet

Voor de gegevensverzameling is het onderzoekspanel NIPObase ingezet, waarbij de gegevens zijn verzameld door een online vragenlijst uit te zetten. In totaal zijn n=4.500 ouders of verzorgers benaderd van een kind van 0 tot en met 12 jaar. Van hen hebben n=1.839 personen de vragenlijst ingevuld (respons 41%). Het veldwerk heeft plaatsgevonden van 15 t/m 20 november 2019. In de volgende paragrafen beschrijven we de gewogen resultaten.

In de volgende paragrafen beschrijven we de uitkomsten van de verschillende onderdelen.

2. Gebruik van kinderopvang

Samenstelling van de huishoudens

- Van de huishoudens met een kind tot en met 12 jaar, is in 33% een kind aanwezig van 0 t/m 3 jaar, al dan niet in combinatie met een kind van 4 t/m 12 jaar. In 67% van deze huishoudens is alleen een kind van 4 t/m 12 jaar aanwezig.
- Van de ondervraagden is 86% werkzaam in loondienst of als zelfstandig ondernemer. 7% is werkloos of arbeidsongeschikt. 6% is huisman/-vrouw of studeert.

Huishoudens met een kind tot en met 3 jaar

- **Formele opvang.** Huishoudens met een kind tot en met 3 jaar maken aanmerkelijk vaker gebruik van formele kinderopvang (75%). Van deze huishoudens maakt 66% gebruik van een kinderdagverblijf, terwijl 10% gebruik maakt van gastouderopvang. 18% maakt gebruik van een peuterspeelzaal en 4% maakt gebruik van voorschoolse educatie¹.
- **Informele opvang.** 42% maakt gebruik van informele opvang, ofwel in combinatie met formele opvang, ofwel als alternatief. 5% maakt gebruik van een vaste oppas.
- **Geen opvang.** 20% maakt geen gebruik van formele of informele kinderopvang. In de meeste gevallen is dat omdat men niet (allebei) werkt (9%). Ook komt het voor dat men het werk zo gepland heeft dat dit niet nodig is (5%). Nog eens 5% maakt om nog een andere reden geen gebruik van opvang.

Huishoudens met alleen een kind van 4 tot en met 12 jaar

- **Formele opvang.** Huishoudens met een kind van 4 tot en met 12 jaar maken minder vaak gebruik van formele kinderopvang (33%). Van deze huishoudens maakt 28% gebruik van een buitenschoolse opvang, terwijl 5% gebruik maakt van gastouderopvang.
- **Informele opvang.** 18% maakt gebruik van informele opvang, ofwel in combinatie met formele opvang, ofwel als alternatief. 4% maakt gebruik van een vaste oppas.
- **Geen opvang.** 56% maakt geen gebruik van formele of informele kinderopvang. In de meeste gevallen is dat omdat men het werk zo heeft gepland dat dit niet nodig is (32%). Ook komt het voor dat men niet (allebei) werkt (13%). 11% maakt om nog andere redenen geen gebruik van opvang.

¹ Ouders hebben de vraag over voorschoolse educatie niet altijd goed beantwoord, omdat sommige ouders interpreteerden dat het om voorschoolse opvang ging. Dit cijfer is daarom minder betrouwbaar.

3. Keuze voor een kinderopvangorganisatie

Aan afnemers van zowel formele als informele opvang is gevraagd naar de reden voor de keuze van deze vorm van opvang.

- **Kinderdagverblijf:** ouders die gebruikmaken van een kinderdagverblijf kiezen hiervoor omdat dit goed is voor de (sociale) ontwikkeling (18% van de ouders die van een kinderdagverblijf gebruik maken) en omdat dit goed te combineren is met werk(tijden) (18%). Onder het kinderdagverblijf vallen ook de peuterspeelzaal en de voorschoolse opvang. Ouders kiezen specifiek voor de peuterspeelzaal omdat dit goed is voor de (sociale) ontwikkeling van het kind (28%) en omdat dit een goede voorbereiding is op de basisschool (21%).
- **Buitenschoolse opvang:** de meest genoemde reden om voor buitenschoolse opvang te kiezen is omdat dit het beste te combineren is met werktijden (21%), omdat dit het beste past bij de situatie (14%) en vanwege het contact met andere kinderen (12%).
- **Gastouderopvang:** afnemers van gastouderopvang kiezen hiervoor, omdat dit flexibel is (wat betreft tijden) (30%) en vanwege de sfeer die een gastouderopvang (27%) met zich meebrengt.
- **Informele opvang (grootouders, ouders, vrienden):** ouders die grootouders, ouders en vrienden op laten passen, kiezen hier voornamelijk voor omdat zij het leuk vinden om op te passen (30%) en omdat dit goedkoper is (18%).
- **Een of meer vaste oppas(sen):** gemak (43%) is de belangrijkste reden dat ouders kiezen voor een of meer vaste oppas(sen).

Aan ouders van een kind van 4 t/m 12 jaar die geen gebruik maken van buitenschoolse opvang (ongeacht of zij werken), is gevraagd in welke situatie zij hier wel gebruik van zouden maken. Deze ouders geven aan dat wanneer dit nodig zou zijn in verband met werk(tijden) (27%), zij wel gebruik zouden maken van buitenschoolse opvang.

- **Aantal overwogen locaties.** Aan ouders die formele opvang afnemen, is gevraagd hoeveel kinderopvangorganisaties men heeft overwogen bij de keuze voor de huidige opvang. Een meerderheid (55%) heeft daarbij slechts één locatie overwogen, terwijl 31% twee locaties heeft overwogen. De resterende 14% heeft drie of meer locaties overwogen. Ouders die gebruik maken van een buitenschoolse opvang hebben vaker slechts één locatie overwogen (59%) dan ouders die gebruik maken van gastouderopvang (55%) of een kinderdagverblijf (46%).
- **Keuze locatie.** Aan afnemers van formele opvang is vervolgens gevraagd wat voor hen de doorslag gaf voor de keuze voor een bepaalde locatie. De meest genoemde reden is dat de locatie van de opvang bij de basisschool is (22%). Andere genoemde antwoorden zijn dat het dichtbij is (17%), het gevoel dat de locatie oproept (9%) en ervaringen van anderen (7%).
- **Twijfel tussen typen formele kinderopvang.** Aan de ouders die van formele opvang gebruik maken, is gevraagd of men heeft getwijfeld over de keuze tussen enerzijds een kinderdagverblijf of buitenschoolse opvang en anderzijds gastouderopvang. Bij 20% van deze ouders is dit het geval. Ouders die uiteindelijk hebben gekozen voor gastouderopvang hebben vaker getwijfeld (30%) dan

ouders die hebben gekozen voor een kinderdagverblijf (25%) of buitenschoolse opvang (15%). Beschikbaarheid blijkt voor ouders die gebruik maken van buitenschoolse opvang (25%) en het kinderdagverblijf (15%) een belangrijke reden om voor deze opvang te kiezen. Afnemers van gastouderopvang noemen de persoonlijke benadering (13%) en flexibiliteit (12%).

4. Toegankelijkheid

- **Wachtlijsten.** Bij ouders die geen gebruik maken van formele opvang, speelt het bestaan van wachtlijsten nauwelijks een rol. Wel geeft van alle ondervraagde ouders die gebruik maken van (in)formele opvang, 28% aan te maken hebben gehad met wachtlijsten. Ouders die gebruik maken van een kinderdagverblijf hebben hier vaker mee te maken gehad (35%), ouders die gebruik maken van gastouderopvang minder vaak (17%). In de meeste gevallen loste de wachtlijst op een later moment op (12%). 6% heeft zich als gevolg van de wachtlijsten bij meerdere organisaties ingeschreven. 4% is (tijdelijk) op andere dagen gaan werken, terwijl 2% langer verlof heeft moeten nemen (zelf of partner) of (tijdelijk) minder is gaan werken.
- **Voorkeursdagen.** Van alle dagen van de week zijn de dinsdag (voor 68% een voorkeursdag), donderdag (62%) en maandag (58%) het meest gewild. De woensdag (26%) en vrijdag (29%) zijn veel minder vaak voorkeursdag. Vrijwel geen ouders hebben behoefte aan opvang in het weekend.
- **Redenen voorkeursdagen.** De voorkeursdagen worden voor twee derde (67%) ingegeven door de persoonlijke wensen. 46% geeft aan dat de werkgever(s) van de ouders dit vereisen, terwijl 19% aangeeft dat men vrij wil zijn als kinderen dat ook zijn. 2% geeft aan dat de voorkeursdagen bepaald worden door de beschikbaarheid/voorkeur van grootouders.
- **Beschikbaarheid.** Bij 91% zijn de voorkeursdagen beschikbaar bij de locatie. Bij 8% is dat gedeeltelijk het geval en bij 1% niet. Er zijn nauwelijks verschillen tussen de verschillende soorten formele opvang.
- **Afstappen van voorkeursdagen.** Aan degenen voor wie de voorkeursdagen niet (geheel) beschikbaar zijn, is gevraagd of men bereid is hiervan af te stappen. 40% is hiertoe bereid, terwijl 45% dit niet mogelijk acht vanwege het werk. 14% is om nog een andere reden niet bereid om van de voorkeursdagen af te stappen.
- **Behoeft aan opvang in de avond, nacht en in het weekend.** 32% van de ouders van een kind tot en met 12 jaar heeft weleens behoefte aan opvang vanwege werk in de avond, nacht of in het weekend. Meestal wordt hierin voorzien door middel van informele opvang: (groot)ouders, familie of vrienden (19%) of een vaste oppas (2%). 9% lost het op nog een andere manier op. Er wordt nauwelijks gebruik gemaakt van de ruimere openingstijden van kinderopvangorganisaties of gastouders (2%).
- **Overbrugging van de zomervakantie.** Aan ouders van kinderen van 4 tot en met 12 jaar is gevraagd hoe men de zomervakantie overbrugt. Het meest gegeven antwoord is dat men vrij neemt (56%). Daarnaast geeft 43% aan dat familie of vrienden oppassen. Circa een op de vijf ouders (22%) maakt gebruik van buitenschoolse opvang. Een minderheid maakt gebruik van zomerkampen (4%) of maakt afspraken met andere ouders (6%). Ook geven sommige ouders (2%) aan dat de kinderen af en toe zelfstandig thuis blijven.

5. Kwaliteit en veiligheid

- **Kwaliteitsperceptie.** Aan de ouders die van formele opvang gebruik maken, is gevraagd wat voor hen de kwaliteit van de opvang bepaalt. Hierbij worden allerlei factoren genoemd: dat het kind er naar zijn zin heeft en er graag naartoe gaat (17%), (persoonlijke) aandacht voor/omgang met het kind (en ouders) (14%), aanbod van activiteiten/voorzieningen (14%), (klik met) leidsters (12%), professionaliteit (11%) en locatie/omgeving (10%).
- **Zicht op kwaliteit van kinderopvang.** Aan ouders die formele kinderopvang afnemen, is gevraagd in welke mate zij zicht hebben op de kwaliteit van de kinderopvang. De meerderheid (65%) van de ouders die formele kinderopvang gebruiken geeft aan goed zicht te hebben op de kwaliteit van de kinderopvang. 34% geeft aan enigszins zicht te hebben op deze kwaliteit. Binnen de formele opvang, zeggen ouders die gebruik maken van gastouderopvang vaker (83%) goed zicht te hebben op de kwaliteit van de opvang.
- **Veiligheidsperceptie.** Aan ouders die formele opvang afnemen is ook gevraagd wat voor hen de veiligheid van de opvang bepaalt. Ook hier noemt men een scala aan factoren: deskundigheid (11%), aantal medewerkers op de groep (10%) de leidsters (9%) “het beeld dat men heeft” (8%), dat het kind zich veilig voelt (8%) en de genomen veiligheidsmaatregelen (7%).
- **Zicht op veiligheid van kinderopvang.** De meerderheid (61%) van de ouders die formele kinderopvang gebruikt, geeft aan goed zicht te hebben op de veiligheid van de kinderopvang. Er is hierbij geen significant verschil tussen de opvangsoorten. 37% van de ouders die formele opvang gebruiken, geeft aan enigszins zicht hierop te hebben.

6. Organisatievorm

- **Kennis over de organisatievorm van de kinderopvang.** Aan de ouders die van buitenschoolse opvang en/of een kinderdagverblijf gebruiken, is gevraagd of zij het belangrijk vinden om te weten wat de organisatievorm van de opvang is (bijvoorbeeld wel of niet op winst gericht, of als stichting of bv). Meer dan de helft (55%) van deze ouders vindt dit niet belangrijk. Ruim een derde (36%) vindt dit wel belangrijk, maar heeft dit niet meegenomen in de keuze voor een opvangorganisatie. 9% geeft aan dit belangrijk te vinden én ook mee te nemen in de keuze voor een opvangorganisatie.
- **Informatie organisatievorm.** Weten ouders waar ze informatie kunnen vinden over de organisatievorm van de kinderopvang? Hierover zijn de ouders die gebruik maken van buitenschoolse opvang en/of een kinderdagverblijf verdeeld: meer dan de helft (56%) geeft aan te weten waar zij deze informatie kunnen vinden. Deze groep geeft daarbij vrijwel unaniem (98%) aan hierbij geen informatie te missen. 44% van de ouders die gebruiken van een kinderdagverblijf en/of buitenschoolse opvang geeft aan niet te weten waar zij deze informatie kunnen vinden. Wanneer we aan deze groep ouders vragen of zij meer informatie zouden willen ontvangen over de organisatievorm van de kinderopvang, geeft negen op de tien ouders (89%) hier geen behoefte aan te hebben.
- **Een kleine locatie of meerdere vestigingen.** Speelt het bij de keuze voor een opvangorganisatie een rol of dit een kleine, zelfstandige locatie is of een keten met meerdere vestigingen? Driekwart (75%) van de afnemers van formele opvang geeft aan dat dit geen rol speelt. 13% van deze ouders zegt dat zij de voorkeur hadden voor een kleine, zelfstandige locatie, terwijl 12% aangeeft juist een voorkeur te hebben voor een keten met meerdere vestigingen.

7. Het doorgeven van wijzigingen

- **Bepalende factoren hoogte kinderopvangtoeslag.** Aan ouders die gebruik maken van formele opvang is gevraagd of zij kunnen aangeven van welke factoren de hoogte van kinderopvangtoeslag afhankelijk is. De meerderheid (71%) geeft aan hiervan op de hoogte te zijn. 23% zegt dit niet te weten². De overige 6% maakt geen gebruik van kinderopvangtoeslag. Van alle ontvangers van formele opvang noemt 41% spontaan dat de kinderopvangtoeslag afhankelijk is van inkomen. Men is zich er veel minder vaak van bewust dat de toeslag ook afhankelijk is van huishoudsituatie (1%), gebruik van de kinderopvang (4%) en gewerkte uren (3%). Ouders met alleen een kind van 4 t/m 12 jaar, zeggen vaker (32%) niet te weten van welke factoren de kinderopvangtoeslag afhankelijk is, dan ouders met alleen een kind van 0 t/m 3 jaar (15%). Ook geven huishoudens die gastouderopvang (38%) of buitenschoolse opvang (25%) gebruiken vaker aan dat zij niet weten van welke factoren kinderopvangtoeslag afhankelijk is dan ouders die gebruikmaken van een kinderdagverblijf (13%).
- **Kennis over het doorgeven van wijzigingen.** Aan huishoudens die formele opvang gebruiken, is gevraagd of zij weten welke wijzigingen zij zelf dienen door te geven aan de Belastingdienst. Van deze ouders weet 93% dat zij wijzigingen in hun huishoudsituatie moeten doorgeven, 99% weet dat wijzigingen in het gebruik van kinderopvang doorgegeven moeten worden, 97% is op de hoogte dat wijzigingen in het inkomen moeten worden doorgegeven en 85% weet dat dit geldt voor wijzigingen in gewerkte uren. Ouders die gebruik maken van buitenschoolse opvang zijn er meer dan gemiddeld (96%) van op de hoogte van dat zij wijzigingen in hun huishoudsituatie moeten doorgeven aan de Belastingdienst. Ouders die gebruikmaken van een kinderdagverblijf zijn hier juist minder vaak (90%) van op de hoogte.
- **Wijzigingen daadwerkelijk doorgeven.** De vraag is of men deze wijzigingen ook daadwerkelijk doorgeeft aan de Belastingdienst. De meerderheid van de ouders die gebruikmaken van formele opvang geeft aan wijzigingen in huishoudsituatie (74%), gebruik van de kinderopvang (83%), inkomen (67%) en gewerkte uren (65%) altijd op tijd door te geven. Echter geeft ook een deel van de respondenten aan dit niet altijd op tijd te doen (huishoudsituatie: 15%, gebruik van de kinderopvang: 10%, inkomen: 21%, gewerkte uren: 17%). Ook geven sommigen aan dit wel eens vergeten te doen (huishoudsituatie: 11%, gebruik van de kinderopvang: 7%, inkomen: 12%, gewerkte uren: 18%).

² We merken hierbij op dat degene die de vragenlijst heeft ingevuld niet noodzakelijk degene is die kinderopvangtoeslag aanvraagt.